

Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet

Preddiplomski studij informatologije

Mateja Paradžik

Percepcija knjižničara u javnosti

Završni rad

Mentor: izv. prof. dr. sc. Sanjica Faletar Tanacković

Sumentor: dr. sc. Darko Lacović, poslijedoktorand

Osijek, 2016.

Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet Osijek

Odsjek za informacijske znanosti

Preddiplomski studij informatologije

Mateja Paradžik

Percepcija knjižničara u javnosti

Završni rad

Društvene znanosti, informacijske i komunikacijske znanosti, knjižničarstvo

Mentor: izv. prof. dr. sc. Sanjica Faletar Tanacković

Sumentor: dr. sc. Darko Lacović, poslijedoktorand

Osijek, 2016.

Sažetak

Tema ovoga rada oslanja se na fenomen stereotipa koji se vežu uz knjižničarsku struku. Negativna slika o knjižničarima postoji već godinama, a nastala je iz nerazumijevanja knjižnica i knjižničarske djelatnosti. Na stvaranje negativne slike o knjižničarima znatno je utjecala i filmska industrija prikazom takvih likova sa specifičnim karakteristikama. Stereotipi koje je javnost stvarala određivala je knjižničarstvo kao žensku profesiju. Prema stereotipima, knjižničarke su uglavnom 'usidjelice', sramežljive ljubiteljice knjiga, žene srednjih godina koje nose naočale i čija je kosa svezana u punđu. Tek pokoji muškarac koji se bavi knjižničarstvom u filmovima je prikazan kao neambiciozna osoba koja nije uspjela puno postići u životu i često ih se određuje kao homoseksualce. Posljednjih par godina stereotipi o knjižničarima počinju se mijenjati. Neki su stereotipi ipak ostali, ali u posljednje vrijeme postoji sve više muških knjižničara, veća je uporaba računala u knjižnicama, knjižničari su prikazani većim avanturistima, nego što je bio slučaj ranije. Zbog opterećenosti stereotipima knjižničari su sami počeli stvarati nove, alternativnije stereotipe kako bi suzbili one tradicionalne. Ovim se radom želi pokazati kako je jedini način promjene stereotipa, odnosno suzbijanje negativne percepcije knjižničara u javnosti upoznavanje društva s knjižnicom i bolje razumijevanje knjižničarske profesije.

Ključne riječi: knjižničari, informacijski stručnjaci, percepcija, stereotipi, filmska industrija

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Kompetencije informacijskih stručnjaka.....	3
2.1. Profesionalne kompetencije knjižničara.....	3
2.2. Osobne kompetencije knjižničara.....	5
3. Tradicionalni stereotipi o knjižničarima.....	7
4. Utjecaj filmske industrije na percepciju knjižničara.....	9
5. Suvremena percepcija knjižničara.....	13
6. Zaključak.....	15
Literatura.....	17

1. Uvod

Kakav je doživljaj knjižničara u javnosti? Tko je zaslužan za stvaranje stereotipa o knjižničarima? Mijenjaju li se ti stvoreni stereotipi uopće? Niz je pitanja koja se mogu postaviti na ovu temu, ali velik se problem uvijek javlja prilikom generaliziranja stvari, bića ili pojava. Ljudi su skloni stvarati stavove o svakodnevno proživljenim situacijama ili pak ljudima koje su tek upoznali. Ponekad ti doživljaji možda nisu ispravni te se mišljenje nakon nekog vremena promijeni jer se stvari ne sagledavaju iz svih perspektiva. Percepcija zapravo predstavlja jedan od psihičkih procesa svakog pojedinca koji se ogleda u stvaranju predodžbi. Percepcija bi bila proces kojim čovjek stvara dojam na temelju opažanja. Kako je čovjek sklon stvaranju mišljenja o svemu što se događa i što postoji, tako nerijetko ima potrebu na temelju sličnosti povezivati neke osobe i pripisivati im određene karakteristike. Upravo zbog takve potrebe ljudi su počeli još davno stvarati stereotipe o knjižničarskoj struci, odnosno o samim knjižničarima.

U prvom poglavlju ovoga rada nastoji se sistematično prikazati koja bi sve znanja, vještine i oblikovane stavove trebao posjedovati djelatnik knjižnice. Knjižničar u informacijsko doba, u kojem je prisutna prezasićenost informacijama, zadužen je dobro procijeniti, vrednovati, organizirati i omogućiti korištenje informacija svojim korisnicima. Suvremene kompetencije knjižničara određuju ga kao informacijskog stručnjaka čiji je zadatak omogućiti brzu i jednostavnu dostupnost relevantnih informacija onima koji ih trebaju.

Postoje razni stereotipi koji se odnose na knjižničarske djelatnike, neki od njih su točni, neki ne, a neki su se pak s vremenom promijenili. Stvaranje stereotipa predstavlja začarani krug jer u pokušaju gašenja jednog stereotipa svjesno ili nesvjesno stvara se novi. Ukalupljenost knjižničara i stvaranje negativnog stava o knjižničarima kao sramežljivim, neambicioznim, dosadnim samcima utjecala je i na doživljaj knjižničarstva kao struke. Knjižničarstvo se zbog tako oblikovanog razmišljanja još uvijek, prema mišljenju pojedinih ljudi, ne smatra profesijom već poluprofesijom, odnosno necijenjenim ženskim zanimanjem o čemu govori drugo poglavlje ovoga rada. Sljedeće poglavlje donosi činjenice o velikom utjecaju filmske industrije na stvaranje negativne slike o ovom zanimanju. Knjižničarstvo je u nekolicini prikazanih filmova, iz kojih je moguće izvesti zaključke o karakterizaciji osobe koja se bavi knjižničarstvom, prikazano kao žensko zanimanje. Knjižničarke su uglavnom neudane žene srednjih godina,

plašljive i neatraktivne, a muški knjižničari kojih je i ovako malo predstavljaju jadne intelektualce, homoseksualce koji nisu uspjeli u životu puno postići pa su završili u knjižnici. Stereotipi o knjižničarima se u posljednjih par godina mijenjaju i na to je utjecala filmska industrija, ali i nezadovoljni knjižničari. Knjižničari dobro poznaju stereotipe jer ih osjete na svojoj koži i zbog toga nastoje svim silama prikazati sebe u boljem svjetlu. Posljednje poglavlje ovoga rada donosi primjere promjene percepcije knjižničara u javnosti, neki su se stereotipi i dalje zadržali, neki su promijenjeni, a umjesto nekih nastali su novi stereotipi.

Uloga knjižničara u informacijsko doba također je promijenjena, suvremeni knjižničar nailazi na mnoge izazove s kojima se treba nositi. Sam knjižničar svjestan konkurencije na tržištu nastoji usvojiti potrebne kompetencije, integrirati se u zajednici, otkloniti stereotipe radi poboljšanja svoga statusa u društvu i povećanja učinkovitosti u izgradnji uspješne karijere. Cilj ovoga rada je na temelju ovih spoznaja oblikovati sliku o knjižničarima kao pojedincima različitih životnih navika i interesa koji obavljanjem svoje djelatnosti pomažu društvenoj zajednici. Oblikovanje povoljne slike o knjižničarima najviše se može postići boljim razumijevanjem knjižnica i knjižničarske profesije i njihovom popularizacijom, a upravo je to svrha ovoga rada.

2. Kompetencije informacijskih stručnjaka

2.1. Profesionalne kompetencije knjižničara

Razni dokumenti vezani uz knjižničarsku djelatnost, donose različito kategorizirane kompetencije suvremenog knjižničara. Većina dokumenata opredjeljuje se na profesionalne, odnosno stručne kompetencije te naravno neizostavne osobne kompetencije knjižničara. Kompetencije se mogu definirati kao skup znanja, vještina, sposobnosti i stavova uz pomoć kojih osoba obavlja određene zadatke. Kompetencije su mjerljive i mogu se razvijati i tako su proporcionalne učinkovitosti i uspješnosti u radu. Kompetencije knjižničara, dakle, obuhvaćaju sva ona stručna znanja knjižničara u obavljanju knjižničarskih poslova, ali i sposobnosti odnosa i komunikacije prema suradnicima i korisnicima.

Profesionalne kompetencije knjižničara prvenstveno obuhvaćaju utemeljenost znanja u profesiji, temeljno opće znanje u području, sposobnost organiziranja, planiranja, rješavanja problema i odlučivanja, vještine prikupljanja i upravljanja informacijama.¹ Suvremeni knjižničar trebao bi biti sposoban bez ikakvih problema primjenjivati prethodno usvojena znanja u praksi, odnosno u radu. Suvremeni knjižničar kao djelatnik u jednoj od primarnih informacijskih ustanova i kao osoba koja posjeduje znanja i vještine u prikupljanju, obradi i omogućavanju daljnjeg korištenja i distribuiranja informacija predstavlja informacijskog stručnjaka. Informacijski stručnjak podrazumijeva onog profesionalnog djelatnika koji je spreman strateški upravljati informacijama kako bi unaprijedio poslanje vlastite organizacije što postiže kroz razvoj, implementaciju i upravljanje građom i uslugama koristeći pritom tehnologiju. Temeljne kompetencije informacijskog stručnjaka 21. stoljeća jesu cjeloživotno učenje radi obogaćivanja znanja, vještina i stvaranja povoljnih iskustava u praksi te poznavanje i djelovanje prema etičkim načelima struke.

Stručne kompetencije informacijskog stručnjaka jesu razvijanje strategije, usmjeravanje, vođenje informacijske ustanove, oglašavanje vlastitih proizvoda i usluga te savjetovanje o pitanjima zaštite i poštivanja autorskih prava i intelektualnog vlasništva.² Informacijski stručnjak trebao bi posjedovati stručne kompetencije u upravljanju građom i

¹ Usp. Maštrović, Tihomil. Cjeloživotno učenje knjižničara: ishodi učenja i fleksibilnost, 2009. Str. 1. URL: <http://www.nsk.hr/cuk/cuk.pdf> (2016-07-29)

² Usp. Barbarić, Ana. Kompetencije informacijskih stručnjaka 21. stoljeća, 2003. URL: <http://www.nsk.hr/cuk/dokumenti/SLA%20kompetencije.pdf> (2016-07-29)

informacijskim izvorima koji se nalaze u knjižnicama ili kojima ima dostupan pristup, trebao bi biti sposoban pronaći, pristupiti, prikupiti, vrednovati i obraditi građu za daljnje korištenje. Važna je i sposobnost identifikacije i selekcije građe, vrednovanja zbirke, kvalitetna pohrana informacija, organizacija informacija o građi, trebao bi biti sposoban izraditi i provoditi nabavnu politiku.³ Nabavna politika knjižnice usmjerava se prema ciljevima ustanove i potrebama korisnika koje knjižničar treba kontinuirano pratiti i analizirati. Osim upravljanja građom i izvorima važno je obratiti pozornost na upravljanje informacijskim uslugama, knjižničar bi trebao oblikovati i provoditi usluge prema potrebama svojih korisnika kako bi im omogućio olakšano korištenje knjižnice i potrebnih informacija. Usluge i nabavna politika trebaju biti usmjereni na postojeće korisnike, ali i na potencijalne korisnike knjižnice. Profesionalne, odnosno stručne kompetencije knjižničara očituju se također u informacijskoj pismenosti djelatnika i u njihovoj spremnosti prenošenja tih znanja i vještina na korisnike.⁴ Kao jedna od vodećih stručnih kompetencija ističe se korištenje informacijskih pomagala i primjena tehnologije u obavljanju knjižničarske djelatnosti.⁵ Knjižničari bi trebali biti spremni pratiti razvoj tehnologije i tome prilagođavati svoj rad, štiti privatnost svojih korisnika uz osiguravanje dostupnosti i dostavu informacija.⁶ Informacijski stručnjaci moraju ovladati suvremenom tehnologijom kako bi mogli obavljati svoju zadaću u suvremenom okruženju i znati procijeniti i odabrati uporabu najučinkovitijih informacijskih pomagala. Knjižničari su dužni poznavati potrebne zakonske odredbe, standarde i propise, pratiti promjene vezane uz djelatnost koju obavljaju i prilagođavati im se.

³ Usp. Maštrović, Tihomil. Nav. dj., str. 1.

⁴ Usp. Medved Ivančić, Ivana. Knjižničar i karijera. // Knjižničarstvo 17, 2(2013), str. 82. URL: http://www.knjznicarstvo.com.hr/wp-content/uploads/2014/05/228_Ivancic-Medved_2013_2.pdf (2016-08-25)

⁵ Usp. Barbarić, Ana. Nav. dj.

⁶ Usp. Isto

2.2. Osobne kompetencije knjižničara

Knjižničari, odnosno informacijski stručnjaci 21. stoljeća osim razvijanja svojih profesionalnih kompetencija dužni su kontinuirano usavršavati svoje osobne kompetencije. Knjižničarstvo kao grana društvenih znanosti svoj rad zasniva na radu s korisnicima. Knjižnice i knjižničari postoje radi usmjeravanja i olakšavanja pronalaska odgovora na informacijske upite korisnika knjižnice. S ciljem pružanja kvalitetne usluge i uspješnog odnosa prema korisnicima i suradnicima, ali i u odnosu prema sebi samima knjižničari trebaju nadograđivati svoje komunikacijske i prezentacijske vještine i raditi na samopouzdanju.

Razvijene socijalne vještine u radnom okruženju izuzetno su bitne jer omogućuju da se na zadovoljavajući način obavljaju društvena i profesionalna očekivanja od djelatnika knjižnice.⁷ Osobne kompetencije knjižničara, odnosno informacijskih stručnjaka vidljive su u međuljudskim odnosima, kritičkim i samokritičkim sposobnostima, individualnom i timskom radu, uvažavanju različitosti i multikulturalnom pristupu.⁸ Knjižničar bi trebao imati zavidne komunikacijske vještine, biti prilagodljiv i apsolutno okrenut prema zadovoljavanju potreba korisnika knjižnice, također bi trebao biti kreativan, poduzetničkog duha, motiviran na rad i raditi na uspješnosti vlastite karijere. Prema Maslowljevoj piramidi potreba, upravo je komunikacija na visokom mjestu unutar skupine socijalnih potreba i upravo zbog toga i zbog bolje kvalitete života potrebno je komunikacijske vještine kontinuirano razvijati.⁹ Komunikacijske vještine kod knjižničara ključan su čimbenik u uspješnosti njegova rada, razumijevanje korisnika i pravilan način komunikacije olakšava zadovoljavanje korisničkih potreba. Prilikom komunikacije izuzetno je važno da knjižničar uvažava svoga sugovornika, odnosno korisnika, ne prekida komunikaciju u napetim situacijama, koristi vještinu pregovaranja, sklon je kompromisu i spreman je na ispriku. Svaki bi informacijski stručnjak trebao biti otvoren za nove izazove, biti maštovit, izlagati uvjerljivo svoje ideje, biti fleksibilan i pozitivan, upuštati se u proračunati rizik. Svaki bi knjižničar trebao pratiti razvoj znanosti, umjetnost i društvene promjene i redovito u radu s korisnicima organizirati društvena

⁷ Usp. Škrobica, Vanja. Asertivnost kao važna komunikacijska vještina knjižničara u školskoj knjižnici. // Školski vjesnik: časopis za pedagoška i školska pitanja 57, 3-4(2008), str. 392. URL: <http://hrcak.srce.hr/file/122909> (2016-09-07)

⁸ Usp. Maštrović, Tihomil. Nav. dj., str. 1.

⁹ Usp. Škrobica, Vanja. Nav. dj., str. 392.

dogaćanja.¹⁰ Knjižničar, odnosno informacijski stručnjak trebao bi voditi računa o tome da knjižnica uistinu bude informacijsko, kulturno, obrazovno središte za svoga korisnika. Svojim ponašanjem i stavom trebao bi ostavljati dojam kako je upravo knjižnica mjesto okupljanja ljudi, mjesto druženja i razgovora. Knjižnica bi trebala biti mjesto u kojem će se korisnici nakon vlastitog doma, posla ili škole najbolje osjećati, a tu značajnu ulogu igraju osobne kompetencije djelatnika knjižnice. Važno mjesto u osobnim kompetencijama knjižničara zauzima asertivnost. Asertivan knjižničar je odlučan, on ima svoje stavove i čvrsto stoji iza njih. Takav knjižničar je neovisan, samopouzdan, osjeća se korisnim i vrijednim, osviješten je i ima osjećaj odgovornosti.¹¹ Uspješan knjižničar čak i ako ne uspije u onom što želi ne pokazuje nezadovoljstvo ili razočaranje, on sigurno kreće u nove projekte i samopouzdanu odrađuje zadatke redovne knjižnične djelatnosti. Knjižničar bi trebao predstavljati osobu koja teži biti primjer svojim korisnicima, nastoji ostaviti dojam empatičnog i susretljivog motivatora, u isto vrijeme nastoji biti uzor, ali i prijatelj korisnicima. Učinkovita i usklađena verbalna i neverbalna komunikacija, samostalan, ali uz to i timski rad, uzajamno poštivanje i povjerenje, planiranje karijere, stvaranje ravnoteže između poslovnog i privatnog života, slavljenje vlastitih i postignuća drugih samo su neki od niza osobnih kompetencija svakog informacijskog stručnjaka ovoga vremena.¹²

¹⁰ Usp. Galić, Sanja. *Suvremeno školsko knjižničarstvo*. // *Život i škola* 58, 28(2012), str. 215. URL: <http://hrcak.srce.hr/file/140279> (2016-08-25)

¹¹ Usp. Škrobica, Vanja. *Nav. dj.*, str. 395.

¹² Usp. Barbarić, Ana. *Nav. dj.*

3. Tradicionalni stereotipi o knjižničarima

Problem stvaranja stereotipa prema knjižničarstvu i knjižničarima upravo leži u nerazumijevanju onoga što knjižničari čine. Korisnici nisu upoznati sa stvarnim poslovima knjižničara, oni ne znaju što knjižničari sve rade i koje su im usluge dostupne u knjižnicama. Upravo takvo nepoznavanje i nerazumijevanje poslovanja i uloge knjižničara dovodi do prepreka u stvaranju pozitivnog javnog mišljenja, a time šteti statusu knjižničara u društvu. „Koliko je društveno uvriježeni stereotip zapravo posljedica literarnih, filmskih i inih umjetničkih prikaza, a koliko su ti umjetnički prikazi posljedica stvarnog izgleda i ponašanja knjižničara? Vrtimo se u začaranom krugu koji je već i izgubio vezu sa stvarnošću, ali se i dalje vrti, lijen za promjene i reviziju stavova.“¹³ Osim negativnog stava i nerazumijevanja koji utječu na krivu percepciju, unutar knjižničarske zajednice također postoji problem zbog stvaranja stereotipne opsesije. Stereotipi koje knjižničari stvaraju unutar struke povezani su sa strahom od pomanjkanja znanja i zbunjenosti prilikom zaprimanja upita i traganja za odgovorom kako bi zadovoljili potrebe svojih korisnika i bili im od pomoći.¹⁴ Tjeskoba i stres kod knjižničara može se spriječiti informiranjem korisnika o knjižnici, o svemu onome što im ona pruža, odnosno o svemu onome što im knjižničar u knjižnici može ponuditi. Važno je kod korisnika probuditi svijest o ulozi knjižničara kako bi se oni znali pravilno ophoditi i odrediti svoja očekivanja. U stvaranju pozitivne slike o knjižničarskoj struci važna je izgradnja samopouzdanja kod svakog knjižničarskog djelatnika. Samopouzdanje kod knjižničara ogleda se u njegovoj izraženoj osobnosti, pristupačnosti i otvorenosti prema korisniku. Osim dobro usvojenih kompetencija i stalnom usavršavanju profesionalnih kompetencija, ključ uspjeha i učinkovitog djelovanja knjižničara upravo leži u samopouzdanju prilikom komunikacije s korisnicima i ostalim suradnicima. Knjižničar na takav način prikazuje sebe kao pojedinca koji savjesno obavlja svoj posao, a svojom se osobnošću razlikuje od ostalih kolega i na taj način onemogućuje generaliziranje i stvaranje stereotipa kod korisnika. Stereotipna se opsesija unutar struke već pomalo promijenila, suvremeni knjižničari danas imaju više mogućnosti i stalnim usavršavanjem dobivaju nova znanja i vještine u pružanju usluga, usmjeravanju i zadovoljavanju potreba korisnika. Iako je smanjena razina tjeskobe i negativnih stavova među

¹³ Vladilo, Ivana. I Batgirl bila je knjižničarka. URL:

http://www.knjiznicari.hr/UDK02/index.php/I_Batgirl_bila_je_knji%C5%BEni%C4%8Darka (2016-08-01)

¹⁴ Usp. Pagowsky, Nicole; Rigby, Miriam. The librarian stereotype: deconstructing perceptions and presentations on information work, 2014. Str. 8. URL:

http://www.ala.org/acrl/sites/ala.org.acrl/files/content/publications/booksanddigitalresources/booksmonographs/stereotype_Prelim.pdf (2016-08-01)

knjižničarima, stereotipi u društvenoj zajednici nažalost još uvijek postoje. Knjižničari su svjesni negativnih stereotipa koji su stvoreni prema njima.¹⁵ Svjesni su koliko to ograničava njihov status u društvu, njihovu plaću, ali i rast knjižničarske struke, financiranje i korištenje knjižnica. Takav stav javnosti izaziva nezadovoljstvo kod knjižničara i smanjuje njihovu motivaciju u radu.

Osim toga, veliki problem predstavlja i doživljavanje knjižničarstva kao poluprofesije. Javnost knjižničarstvo doživljava kao nešto što se može vrlo jednostavno naučiti i prema njihovom mišljenju za to nije potrebno visokoškolsko obrazovanje. Međutim, knjižničarsko zanimanje ima sve značajke koje su potrebne za konstituiranje profesije.¹⁶ Profesionalne karakteristike knjižničarstva jesu jasno definirana djelatnost koja se razlikuje od ostalih djelatnosti, stručno znanje koje svaki djelatnik mora usvojiti kako bi uspješno obavljao svoj posao, orijentirano je prema pružanju usluge te naravno, knjižničarstvo ima sustav obrazovanja, stručnu terminologiju i stručnu zajednicu koja se brine o pitanjima vezanim uz knjižničarstvo.

Negativan stav, odnosno doživljaj knjižničarstva kao poluprofesije i izazivanje niskog društvenog statusa onih koji se bave knjižničarstvom povezano je s tim što se knjižničarstvo još naziva i ženskim zanimanjem. Unatoč kampanji Američkog knjižničarskog društva nakon Drugog svjetskog rata da se u knjižnice masovno nastoje zapošljavati muškarci, ipak to nije rezultiralo uspjehom.¹⁷ Prema A. Luthmann u knjižnicama i dalje rade najčešće žene pa se tako oblikovala i percepcija javnosti o knjižničarstvu kao ženskoj profesiji.¹⁸ Upravo takav stav onda je povezan s niskim društvenim statusom ove profesije jer su tzv. ženska zanimanja uvijek omalovažena od strane javnosti, iako je danas situacija bolja nego što je bila ranije, ipak je to još uvijek temelj stvaranja stereotipa prema ovoj struci. Zbog takva feminističkog stava prema knjižničarstvu muškarci se izbjegavaju obrazovati za takva zanimanja i raditi na takvim radnim mjestima. Muškarce koji se odluče baviti knjižničarstvom društvo nerijetko doživljava homoseksualcima pa je to još jedan razlog zbog kojega se odbijaju baviti tim zanimanjem. Zbog takvih stajališta ranije su roditelji odgovarali svoje sinove koji su se htjeli baviti knjižničarstvom kako ih ne bi drugi omalovažavali ili im pripisivali krive atribute. Knjižničari

¹⁵ Usp. Poulin, Eric. A whole new world of freaks and geeks: libraries and librarians on YouTube. // Libres: Library and Information Science Research Electronic Journal 18, 2(2008), str. 2. URL: http://libres-ejournal.info/wp-content/uploads/2014/06/Vol18_I2_Poulin_FINAL.pdf (2016-07-30)

¹⁶ Usp. Horvat, Aleksandra. Profesionalizacija bibliotekarskog zanimanja. URL: <http://dzs.ffzg.unizg.hr/text/horvat1.htm> (2016-07-30)

¹⁷ Usp. Carmichael, J. V. Jr. The male librarian and the feminine image: a survey of stereotype, status, and gender perceptions. // Library and Information Science Research 14, (1992). URL: http://libres.uncg.edu/ir/uncg/f/J_Carmichael_Male_1992.pdf (2016-08-02)

¹⁸ Usp. Luthmann, Abigail. Librarians, professionalism and image: stereotype and reality. // Library Review 56, 9(2007), str. 775. URL: <http://xa.yimg.com/kq/groups/20910937/38031066/name/jip3.pdf> (2016-08-02)

se onda žele prvenstveno dokazati kao muškarci, a nakon toga kao uspješni knjižničari ili informacijski stručnjaci. Muške i ženske knjižničare javnost često doživljava aseksualnima zbog toga što nemaju ljubavni život, odnosno ponajprije njihova bračnog statusa. Knjižničarke se uglavnom doživljavaju kao 'usidjelice', žene koje ostaju neudane, ali muški knjižničari za razliku od žena češće stupaju u brakove.¹⁹ Knjižničare je ranije na rad motivirala ljubav prema čitanju, prema knjigama dok je danas drukčija situacija, te se knjižničari odlučuju baviti tim zanimanjem zbog potencijala tehnologije, koja je sve više zastupljena u knjižnicama. Javnost uglavnom karakterizira muške i ženske knjižničare kao mirne, sramežljive, čak i poprilično plašljive osobe koje su zaostale za trendovima, koje se osamljuju, vole tišinu i najbolje se osjećaju u društvu knjige. Čitanje i razgovor o knjigama je jedino čime se oni bave i u knjižnici i izvan knjižnice, dakle više se poima knjižnica i knjižničar u tradicionalnom smislu. U posljednje vrijeme dolazi do promjene takvog poimanja sve većim mogućnostima koje knjižničar ima uporabom tehnologije. Knjižničare se također doživljava kao asocijalne osobe, koje su neambiciozne, neprivačne suprotnom spolu, te ih se percipira kao osobe izuzetno visoke stope tolerancije prema korisnicima i izuzetno inteligentnim osobama. Postoje brojni stereotipi vezani uz izgled knjižničara, njihov način odijevanja. Stil odijevanja predstavlja čovjekovu osobnost, omogućuje mu slobodan odabir onoga što on uistinu jest i njegovo vizualno prikazivanje. Načinom odijevanja prikazuje se nečiji identitet. Većina stereotipa koja se svodi na fizički izgled knjižničarskog djelatnika temelji se na prilično staromodnom načinu odijevanja. Smatra se da knjižničari ne prate modne trendove, da je njihova odjeća prilično neutralna, da se ne ističu, dok su knjižničarke pristojno obučene, zakopčane do grla, uglavnom im je kosa skupljena u punđu i nose naočale, dok su muški knjižničari uglavnom ćelavi.

Osim već poprilično poznate slike i silnih stereotipa koji se vezuju uz knjižničarstvo kao struku i same knjižničare, postoje dvije bitne kontradiktorne slike. Jedna od tih slika određuje knjižničare kao osobe koji sve znaju, imaju odgovor na sva pitanja, a s druge strane ih doživljavaju kao osobe koje nemaju nikakvu značajnu ulogu u knjižnici, tj. da se bez njihove pomoći korisnici mogu snaći sami i pronaći odgovore na svoje informacijske upite.²⁰

4. Utjecaj filmske industrije na percepciju knjižničara

¹⁹ Usp. Isto

²⁰ Usp. Rudolph, Megan A. Librarians in film: a changing stereotype, 2008. Str. 6. URL: <http://ils.unc.edu/MSpapers/3413.pdf> (2016-08-01)

Filmska industrija poprilično utječe na razmišljanja i stvaranje slike o knjižničarima koji se u njima pojavljuju, iako su takvi filmovi rijetki. Film i filmska industrija već dugo glase kao glavna, a samim time kao najpopularnija i najunosnija propagandna sredstva kroz koje se izlažu i prenose ideje onih koji filmove kreiraju. Filmovi tako imaju velik utjecaj na proces socijalizacije kod svakog pojedinca i na taj način svatko usvaja i u svom životu primjenjuje ono što vidi prikazano u filmovima. U filmovima postoji neograničena sloboda korištenja i prikazivanja različitih sadržaja koji onda imaju ulogu u modeliranju društva. Filmska umjetnost ima želju na specifičan način interpretirati stvarnost i prenijeti gledatelju zamišljene ideje. Gledatelji na temelju pogledanih filmova uglavnom stvaraju stereotipe prema knjižničarima. Gledateljima se kroz filmove nastoje namjerno prenijeti karakteristike vezane uz knjižničarsko zanimanje. Stereotipi koji se stvaraju o knjižničarima u filmovima neovisni su o filmskom žanru ili pak o određenom vremenskom razdoblju. Osnovni stereotip vezan za knjižničarke jest da je to žena „neodređenih godina sa zalizanom punđom i naočalama koja je zakopčana do grla, nosi udobne, ružne cipele. Ukočena je ili bojažljiva, prekrivena finim slojem prašine. Voli tišinu, voli knjige, a ljude "podnosi". Nikad se ne smije, a "pssst" je njezin zaštitni znak.“²¹ Knjižničarke su izuzetno smirene, inteligentne osobe, uglavnom neudane, to su osobe zaokupljene poslom, niskih financijskih primanja i često konzervativnih stavova.²² Knjižničari se u filmovima odmah povezuju s knjigama, dakle prikazuju se uglavnom tradicionalni tipovi knjižnice, računala nisu toliko zastupljena jer su ona univerzalna i pojavljuju se u svim zanimanjima pa time nisu toliko specifična. Iako je poznato da postoji stupnjevanje rada knjižničnih djelatnika od pomoćnog radnika u knjižnici do knjižničarskog savjetnika na najvišem položaju, u filmovima se teško razgraničava tko je na kojem položaju.²³ Žene se u većini slučajeva u filmovima prikazuju kao knjižničarke i to je temeljan stereotip koji postoji o knjižničarskoj djelatnosti uopće. Knjižničarke su tako nerijetko u filmovima prikazane kao introvertirane, tjeskobne neudane žene. One se uglavnom prikazuju kao neatraktivne i zaokupljene ljubavnim problemima. U stvarnosti četiri od pet knjižničara jesu žene i upravo to pokazuje koliko su zastupljene i koliko je to očita situacija u stvaranju stavova prema knjižničarstvu. Knjižničarstvo se u stvarnosti i u filmskoj industriji smatra ženskim

²¹ Vladilo, Ivana. Nav. dj.

²² Usp. Lawson, Lonnie V.; Walker, Stephen. The librarian stereotype and the movies. // MC Journal: The Journal of Academic Media Librarianship 1, 1(1993), str. 16. URL: <http://wings.buffalo.edu/publications/mcjrnl/v1n1/image.html> (2016-07-28)

²³ Usp. Isto, str. 20.

zanimanjem, odnosno profesijom i takva je slika trajno nepromijenjena. Knjižničarstvo je tako u filmovima prikazano feminizirano i postoji puno više primjera i razrađenija je karakterizacija ženskih likova u ulozi knjižničarskog osoblja. U slučaju pojavljivanja muškog knjižničara u filmovima, oni su okarakterizirani kao dosta plašljivi i nervozni, također niskih financijskih primanja, oni su uljudni intelektualci bez ikakvih oznaka junaštva i buntovništva. Stereotipi koji se vežu uz muške knjižničare u filmovima uglavnom se preklapaju s onim vezanim uz ženske, to su mirni, uljudni intelektualci niskih primanja, neoženjeni, uglavnom nisu fizički atraktivni suprotnom spolu što im predstavlja nezadovoljstvo. Muški su knjižničari, prema mišljenju javnosti na temelju filmova, uglavnom ćelavi, neambiciozni, jadni muškarci koji nisu uspjeli postići ništa u životu pa su završili u knjižnici i osim toga doživljavaju ih homoseksualcima. Knjižničari se u filmovi prikazuju kao pozitivne osobe visokih moralnih kvaliteta, ali unatoč tome ne prikazuju se kao junaci ili junakinje u klasičnom smislu već kao prosječni ljudi uhvaćeni u okolnostima koje mogu biti dramatične, tajanstvene ili smiješne.²⁴

Knjižničari, odnosno prikaz značajnije karakterizacije knjižničarskog lika u filmovima rijetka su pojava, svega iz nekolicine filmova mogu se jasno utvrditi doživljaji o knjižničarima, odnosno knjižničarkama. Knjižničari koji se pojavljuju u filmovima inače su prikazani sporedno od glavne radnje i likova tako da ih je na temelju tih kratkih scena ponekad teško u potpunosti analizirati. Najčešći filmski žanrovi u kojima su knjižničari prikazani jesu drame, nakon toga slijede akcije pa komedije, a gotovo se nikad ne mogu vidjeti u hororima.²⁵ Knjižničari se najviše pojavljuju u dramskim filmskim spektaklima, u raznim ulogama preko kojih je lako otkriti, zaključiti i time kategorički stvoriti sliku o ljudima koji se bave takvim zanimanjem. Komedije jesu specifična filmska vrsta koja nudi alternativan pogled na svijet uz pretjerivanje i pojednostavljivanje situacija. Knjižničari su u njima prikazani kao karikature koje su podložne transformacijama i na taj način u za njih neuobičajnim situacijama izazivaju smijeh kod gledatelja. Knjižničari su relativno dobro zastupljeni i u misterijama i trilerima, te u tim slučajevima imaju sposobnosti u navođenju na tragove i rješavanju misterija, a takve su karakteristike zadobili intenzivnim čitanjem knjiga i na taj su način prozvani stručnjacima za kriminal. Knjižničari su u fantazijama manje zastupljeni, jedino u filmovima kada postaju nadnaravna bića koja imaju sposobnost kontrole uma, a vrlo slična je situacija i u hororima.

²⁴ Usp. Isto, str. 22.

²⁵ Usp. Rudolph, Megan A. Nav. dj., str. 14.

U posljednjih nekoliko godina, unatoč već izgrađenoj slici o knjižničarstvu i knjižničarima u filmskoj industriji u dramama, neke su se stvari promijenile. Već duže vrijeme gradili su se stereotipi o knjižničarskim djelatnicima i godinama ta je slika bila nepromijenjena. Još uvijek se u filmovima knjižničari prikazuju kao sramežljive žene srednje dobi, koje nose naočale i najčešće imaju punđu. Često se prikazuju knjižničarke narodnih knjižnica i uglavnom se pojavljuju u romantičnim dramama u kojima nastoje ostvariti svoje ljubavne čežnje. Međutim, u posljednje vrijeme mogu se vidjeti knjižničarski likovi u mnogim drugim filmskim žanrovima kao što su komedije ili čak akcijski filmovi. Knjižničari u ovakvim filmovima imaju nadnaravne moći, oni putuju svijetom, ubijaju nadnaravna bića. Bitna se promjena počela događati i kod spola djelatnika, pri čemu su knjižničari sve češće muškarci koji pak imaju odlike junaka, a to je bitna naznaka mijenjanja stereotipa o knjižničarima.²⁶ Osim promjene vezane uz spol, knjižničari u suvremenim filmovima više nisu isključivo bijele rase i sve češće ih se u filmovima može vidjeti kako učinkovito koriste računala, što je bitna promjena u usporedbi s ranije postavljenim stavovima. "Oni su, poput Tanka iz Matrixa, okruženi monitorima i barataju softverom ili, kao u Vremeplovu, postaju virtualni knjižničari, informacijske jedinice u kojima je pohranjeno svo svjetsko znanje, a knjige su kao rariteti smještene u odjel antikviteta."²⁷ Iako suvremeni knjižničari koriste računala, zanimljivo je primijetiti kako su to samo muški knjižničari što pokazuje kako ipak nisu promijenjeni stereotipi vezani uz ženske knjižničarke koje koriste računala. Knjižničari prikazani u suvremenim filmovima odvažni su avanturisti, knjižničari su sada kompleksne osobe, osobe koje zrače energijom i osobnošću i spremne su na promjene. "Mnogi su, uistinu neobični, ekscentrični ljudi poput knjižničara na rolama iz „Off Beata“, „Catwoman“ iz „Batmanovog povratka“ ili suosjećajnog momka iz filma „Tamo gdje je srce“, ali topli, pametni, radoznali, spremni pomoći."²⁸ Knjižničari kao informacijski stručnjaci u informacijskom dobu stavljeni su pred velike izazove i avanture koje oni tako na radnom mjestu u stvarnom životu i u filmu moraju uspješno nadići.

²⁶ Usp. Isto

²⁷ Vladilo, Ivana. Nav. dj.

²⁸ Isto

5. Suvremena percepcija knjižničara

Iako se dobro zna za već stvorene stereotipe u društvu koji su vezani uz knjižničare, situacija se danas ipak mijenja nabolje. Suvremeno obrazovanje knjižničara ili pak informacijskih stručnjaka usmjerava svoje programe k poboljšanju i boljoj prezentaciji ove profesije. Izobrazba koja se temelji na cjeloživotnom obrazovanju nastoji obučiti djelatnike knjižnice kako bi svojim znanjem i vještinama uspješno obavljali svoj posao i kako bi bili u stanju prezentirati svoju profesiju onakvom kakva ona uistinu jest. S obzirom na to da su knjižničari dobro upoznati sa stereotipima koje društvo ima o njima, oni se svakako trude mijenjati krive percepcije i pokazati svojim korisnicima, ali ponajviše široj društvenoj zajednici kako su takva njihova razmišljanja kriva i što zapravo knjižničari jesu.

Danas pak postoje blogovi koji nastoje otkloniti stereotipe vezane uz knjižničarsku struku.²⁹ Sadržajima koji se postavljaju na te stranice nastoji se prikazati i dokazati kako se stvari mijenjaju i kako je neispravno stvarati slike o nečemu o čemu se ne zna puno. Ključ stvaranja stereotipa o knjižničarstvu proizlazi iz nerazumijevanja knjižnica i uloge knjižničara u društvu pa je zbog toga potrebno više promovirati i oglašavati usluge knjižnice i samu struku što ide u prilog boljeg razumijevanja djelatnika i osigurava bolju financijsku pomoć što utječe na razvoj i uspješnost rada knjižnice. Knjižničari danas žele naglasiti kako oni nisu sramežljivi intelektualci kojima je jedino uzbuđenje u životu čitanje knjiga i jedini život onaj proživljen u knjigama. U borbi protiv knjižničarskih stereotipa oni žele istaknuti kako su ljudi koji, primjerice, imaju tetovaže na tijelu, prakticiraju karate, odlaze u teretanu, bave se plesom i ostalim sportskim disciplinama. Glavni cilj autora knjižničarskih blogova je promijeniti negativnu percepciju o knjižničarima i tako organiziraju svoje blogove pa između ostaloga pišu o izgledima knjižničara, o njihovim hobijima, o političkom opredjeljenju, također i o knjižničarima s obzirom na kulturne i nacionalne čimbenike i sl.³⁰

Alternativnim slikama o knjižničarima nastoje se suzbiti stereotipi koji postoje u društvu već dugo vremena. Kada se govori o alternativnim knjižničarima, kojih danas ima sve više, odmah se misli na tetovaže. Tetovirani knjižničari izazivaju iznenađenje kod korisnika kad im

²⁹ Usp. Balling, Gitte; Skouvig, Laura; Henrichsen, Lise Alsted. Digital reading groups: renewing the librarian image. // New Library World 109, 1(2008), str. 61. URL:

http://curis.ku.dk/ws/files/47025417/Digital_reading_groups.pdf (2016-07-29)

³⁰ Usp. Dodds, Kathrin. Two steps forward and one step back: Has debunking librarian stereotype gone too far?, 2009. Str. 1. URL:

http://www.academia.edu/224999/Two_Steps_Forward_and_One_Step_Back_Has_Debunking_the_Librarian_Stereotype_Gone_Too_Far (2016-08-01)

kazu kako oni jesu knjižničari i uglavnom dobivaju komentare kako nikad ne bi rekli da je to uistinu njihovo zanimanje. Iako je ranije bilo neobično vidjeti knjižničarskog djelatnika koji na sebi ima tetovažu, danas je to gotovo klišej.³¹ Osim tetovaža, postoje knjižničarke koje se nakon profesionalnog obavljanja svoga posla bave raznim vrstama plesova, primjerice trbušnim plesom, čime se želi istaknuti njihova atraktivnost. U današnje vrijeme želi se istaknuti to da su knjižničari izuzetno kvalificirani, legitimno sveučilišni obrazovani ljudi, ljudi s diplomom i posrednici mudrosti i kulture.³² Osim toga što se želi ukazati na njihove stručne i osobne kvalifikacije, želi se pokazati kako postoje knjižničarke koje prate modne trendove što se tiče odijevanja, frizura i šminkanja.³³

Knjižničari se također stavljaju u kontekst osoba kojima je potrebno visokoškolsko obrazovanje zbog interdisciplinarnosti njihova zanimanja. Knjižničari su osobe koje moraju znati pronaći, vrednovati i dati na korištenje informacije koje su korisniku potrebne bez obzira iz kojeg je područja postavljen korisnikov upit. Knjižničari u ovo informacijsko doba trebaju biti kompetentni odgovoriti na sve izazove postavljene pred njih, trebaju znati odgovoriti na upite i konkurirati na tržištu rada u kojem je ključ svega pravilno postavljena politika obrazovanja. Cjeloživotna izobrazba tako im omogućuje učinkovito obavljanje svojih poslova, pravilnu integraciju i razumijevanje suvremenog društva. Knjižničar više nije sramežljivi intelektualac, bibliofil, on je sada informacijski stručnjak visokih odgovornosti.

Zapravo je zanimljivo kako se u nastojanju promjene jednog tradicionalnog knjižničarskog stereotipa stvara novi, možda alternativniji po prirodi, ali svejedno novi stereotip. U namjeri promjene negativnih stavova o knjižničarima opet se stvaraju intenzivne slike koje ponovno generaliziraju i stavljaju u fokus drugu osobinu ili fizički izgled djelatnika u knjižnici. Knjižničari su tako stalno u fazi dokazivanja i opravdavanja, a manja je pažnja usmjerena na posao koji oni svakodnevno obavljaju. Pokazivanjem druge strane svojih života, prikazivanjem hobija, načina života knjižničari nametljivo žele pokazati koliko su oni zapravo u trendu. U tome se nastoji promijeniti viđenje knjižničara, ali ne postiže se mnogo jer bez obzira kakav se stereotip stvara, on i dalje ostaje stereotip.

³¹ Usp. Isto, str. 3.

³² Usp. Lutz, Christine Ann. From old maids to action heroes: librarians and the meaning of the librarian stereotypes, 2005. Str. 47. URL: <http://drum.lib.umd.edu/bitstream/handle/1903/2670/umi-umd-2587.pdf;jsessionid=4E19483CB1565323B05A7E52A89510AD?sequence=1> (2016-07-29)

³³ Usp. Doods, Kathrin. Nav. dj., str. 6.

6. Zaključak

Knjižničarstvo je profesija kao i svaka druga. Knjižničari predstavljaju skupinu različitih ljudi, koji nerijetko imaju razne osobne interese. Knjižničari jesu osobe koje obavljaju istu zadaću, rade u knjižnicama, ali oni su ipak pojedinci različitih svjetonazora i životnih navika. Članovi knjižničarske zajednice ne bi trebali biti toliko opterećeni stereotipima koji se o njima stvaraju. Bez obzira na stereotipe oni bi trebali učinkovito obavljati svoj posao i truditi se popraviti sliku o knjižničarstvu i knjižničarima, ali to ne bi trebao biti fokus njihova djelovanja. Opterećenošću i nasilnim nastojanjima u promjeni tradicionalnih stereotipa stvaraju se samo novi stereotipi. Knjižničari imaju svoju ulogu u društvu i njihov je zadatak učinkovito obavljati svoju zadaću, voditi računa o profesionalnim, ali i o vrlo važnim osobnim kompetencijama koja su ključ stvaranja pozitivne slike korisnika o svakom od djelatnika jer ipak knjižnice postoje radi korisnika i svoj rad trebaju usmjeriti prema zadovoljavanju njihovih potreba.

Knjižničarska struka na meti je brojnih stereotipa koji su vezani uz obavljanje njihova posla, uz njihov izgled, njihovo ponašanje i provođenje slobodnog vremena. Na stvaranje krive slike o knjižničarima utjecala je i filmska industrija. Filmovi, najčešće drame, prikazivale su knjižničare kao sramežljive intelektualce koji su usmjereni samo knjigama, uglavnom socijalno neaktivni i neatraktivni suprotnom spolu. U filmovima su knjižničari uglavnom ženskoga spola, srednjih godina i neudani, a oni muški su nerijetko prikazivani kao homoseksualci. Knjižničari su tako lišeni svih trendova, prikazuju ih kao konzervativne osobe, nezainteresirane za modne trendove, korištenje tehnologije i svega onoga što većini ljudi predstavlja zabavu. Posljednjih nekoliko godina situacija se počela mijenjati, odnosno stereotipi o knjižničarima počeli su se mijenjati u filmskoj industriji, ali i u stvarnosti. Likovi knjižničara sada se mogu vidjeti i u drugim filmskim žanrovima kao avanturisti, čak junaci i sve se više pojavljuju muškarci koji se bave knjižničarstvom. Razvoj i korištenje tehnologije, novi izazovi i mogućnosti koje knjižnica pruža svojim korisnicima potaknule su društvo na promjenu tradicionalne slike koja je stvorena o knjižničarskoj struci. Neki su se stereotipi ipak zadržali, ali na knjižničare se više ne gleda kao ranije. Suvremeni knjižničar više nije sramežljiv, uplašen, asocijalan, tjeskoban zbog ljubavnih boli, on je gotovo kao super junak koji može pomoći u bilo kojoj situaciji. Knjižničar je sa svojim kompetencijama susretljiv, otvoren, dobro zna kako doći do informacija, kako ih vrednovati, kako omogućiti pristup informacijama, kako savjetovati i usmjeriti korisnike.

Knjižničari su pak zbog svoje opterećenosti krivom slikom koja se dugo stvarala nastojali stvoriti sliku knjižničara alternativca i pokazati javnosti koliko su oni zapravo drukčiji.

Važno je dakle upoznati javnost s knjižničarskom strukom, uputiti ih u sve što im knjižnica, odnosno knjižničar može pružiti i time će se uspješno doprijeti do zajednice. Samopouzdana knjižničar, onaj s jakom osobnošću imat će prilike svakom od korisnika pomoći i uvjeriti ga u besmisao postojanja stereotipa. Ključ promjene percepcije o knjižničarima u javnosti nalazi se u razumijevanju knjižnice i knjižničara i to je zadatak svakog knjižničara, odnosno informacijskog stručnjaka.

Literatura

1. Balling, Gitte; Skouvig, Laura; Henrichsen, Lise Alsted. Digital reading groups: renewing the librarian image. // *New Library World* 109, 1(2008), str. 56-64. URL: http://curis.ku.dk/ws/files/47025417/Digital_reading_groups.pdf (2016-07-29)
2. Carmichael, J. V. Jr. The male librarian and the feminine image: a survey of stereotype, status, and gender perceptions. // *Library and Information Science Research* 14, (1992). URL: http://libres.uncg.edu/ir/uncg/f/J_Carmichael_Male_1992.pdf (2016-08-02)
3. Dodds, Kathrin. Two steps forward and one step back: Has debunking librarian stereotype gone too far?, 2009. URL: http://www.academia.edu/224999/Two_Steps_Forward_and_One_Step_Back_Has_Debunking_the_Librarian_Stereotype_Gone_Too_Far (2016-08-01)
4. Galić, Sanja. Suvremeno školsko knjižničarstvo. // *Život i škola* 58, 28(2012), str. 207-218. URL: <http://hrcak.srce.hr/file/140279> (2016-08-25)
5. Horvat, Aleksandra. Profesionalizacija bibliotekarskog zanimanja. URL: <http://dzs.ffzg.unizg.hr/text/horvat1.htm> (2016-07-30)
6. Kompetencije informacijskih stručnjaka 21.stoljeća, 2003. URL: <http://www.nsk.hr/cuk/dokumenti/SLA%20kompetencije.pdf> (2016-07-29)
7. Lawson, Lonnie V.; Walker, Stephen. The librarian stereotype and the movies. // *MC Journal: The Journal of Academic Media Librarianship* 1, 1(1993), str. 16-28. URL: <http://wings.buffalo.edu/publications/mcjml/v1n1/image.html> (2016-07-28)
8. Luthmann, Abigail. Librarians, professionalism and image: stereotype and reality. // *Library Review* 56, 9(2007), str.773-780. URL: <http://xa.yimg.com/kq/groups/20910937/38031066/name/jip3.pdf>(2016-08-02)
9. Lutz, Christine Ann. From old maids to action heroes: librarians and the meaning of the librarian stereotypes, 2005. URL: <http://drum.lib.umd.edu/bitstream/handle/1903/2670/umi-umd-2587.jsessionid=4E19483CB1565323B05A7E52A89510AD?sequence=1>(2016-08-25)

10. Maštrović, Tihomil. Cjeloživotno učenje knjižničara: ishodi učenja i fleksibilnost, 2009. URL: <http://www.nsk.hr/cuk/cuk.pdf> (2016-07-29)
11. Medved Ivančić, Ivana. Knjižničar i karijera. // Knjižničarstvo 17, 2(2013), str. 74-85. URL:http://www.knjiznicarstvo.com.hr/wp-content/uploads/2014/05/228_Ivancic-Medved_2013_2.pdf (2016-08-25)
12. Pagowsky, Nicole; Rigby, Miriam. The librarian stereotype: deconstructing perceptions and presentations on information work, 2014. URL: http://www.ala.org/acrl/sites/ala.org.acrl/files/content/publications/booksanddigitalresources/booksmonographs/stereotype_Prelim.pdf(2016-08-01)
13. Poulin, Eric. A whole new world of freaks and geeks: libraries and librarians on YouTube. // Libres: Library and information Science Research Electronic Journal 18, 2(2008). URL: http://libres-ejournal.info/wp-content/uploads/2014/06/Vol18_I2_Poulin_FINAL.pdf (2016-07-30)
14. Rudolph, Megan A. Librarians in film: a changing stereotype, 2008. URL: <http://ils.unc.edu/MSpapers/3413.pdf> (2016-08-01)
15. Škrobica, Vanja. Aserktivnost kao važna komunikacijska vještina knjižničara u školskoj knjižnici. // Školski vjesnik: časopis za pedagoška i školska pitanja 57, 3-4(2008), str. 391-403. URL: <http://hrcak.srce.hr/file/122909> (2016-09-07)
16. Vladilo, Ivana. I Batgirl bila je knjižničarka. URL: http://www.knjiznicari.hr/UDK02/index.php/I_Batgirl_bila_je_knji%C5%BEEni%C4%8Darka (2016-08-25)